

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

2. An nominatim denunciatus in uno loco sit alibi vitandus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

8. Respondeo, hunc, ne peccet contra reverentiam debitam Sacramentis, & suspicioni Eucharistiae, debere esse in statu gratiae saltem per contritionem, si ipsi desit copia Confessarii, jam omnes scimus, sed quoad poenas ab Ecclesia impositas, Dico, illam doctrinam, etiam ad casum hunc extendi, unde dictum Parochum non peccare contra obedientiam Ecclesiae, neque irregularitatem incurtere, idque in utroque foro. Ratio est, quia periculum notabilis infamiae, seu iacturae bonae famae est periculum gravis mali, ut merito docent plurimi cum Suarez, d. 6. de Cens. sect. 3, n. 13. & d. 11. sect. 1, n. 4. Ioan. Sanch. in select. d. 32. num. 2. Pasq. cent. 5, q. 28. multos citans, tr. 8. quest. mor. 28, n. 6. Avil. p. 2, c. 6. d. 8. d. 5. Lezan. v. Irregul. n. 55. vers. Excomm. n. 7. Bauni in casibus sing. f. mibi 279, alique, quibus adde Sa, v. Excomm. num. 7, sic docentem: Excommunicatus occultus potest, ad vitandum scandalum, vel gravem iacturam Missam audire, & celebrare, nec fiet irregularis. Haec Sa. Verum, addenda omnino sunt duo necessaria documenta.

9. Nam primo, praeter statum gratiae, cuius jam meminimus, debet interim, adhibere omnem diligentiam moralem, qua procuret absolutionem, vel dispensationem.

10. Secundum: Intelligat ejusmodi Censuratus tot actiones prohibitas licere ipsi tunc exercere, tot, v. g. Missas celebrare, quot satis sunt prudentis arbitrio, ad vitandam infamiam, imò intelligit, etiam ipsi incumbere curam, inveniendi modum diminuendi, quantum, sine gravi incommodo potest, actiones praedictas, praetendendo, v. g. morbum, peregrinationes, occupationes urgentes, &c. vel transmigando, si potest, in locum alium, &c. Ratio est manifeste, quia solum eam licentiam ipse habet, quando arguitur periculo gravi: At gravi periculo non arguitur, qui ejusmodi remediis, sine gravi suo incommodo potest uti.

CAPVT III.

Explicantur aliqua de Excommunicatis vitandis.

1. **C**um multa dicant Doctores de Excommunicatione vitando, id est, nominatim denunciatio, & de quo publico percussore Clerici, hic aliqua pauca breviter explicanda sunt de hac materia; Sunt autem tria.

Primum, Quid requiratur ad praedictam denuntiationem constituendam?

Secundum, An denunciatus nominatim in uno loco sit alibi vitandus?

Tertium, Quidnam praestabit certitudinem moralem, te esse excommunicatum, vel denunciatum, vel absolutum, ut scilicet quis tibi debeat, vel non debeat communicationem denegare?

§. I. Quid requiratur ad praedictam Denuntiationem legitimè expediendam?

1. **V**t sit quis Excommunicatus, ac nominatim denunciatus, non est satis sententia iudicis, per quam aliquis excommunicatur, nec sufficit ejusmodi iudicis sententia, per quam declaratur quis, commississe delictum, cui est annexa excommunicatio, sed debet insuper à iudice fieri denuntiatio, seu declaratio, seu publicatio, quod id de quo agitur, incurrit iam de facto in excommunicationem. Quae publicatio fit, tum, ut ab omnibus sciatur, quis ille sit, qui vitandus erit, tum, ut ipse denunciatus rubore suffundatur, & ad resipiscentiam excitetur.

2. Quando igitur ad ejusmodi Denuntiationem est deveniendum, debet praecedere morio partis, secus regulariter, erit injusta, & invalida, deinde debebit à iudice per suum Notarium fieri de more scriptura continens nomen proprium, & cognomen excommunicati, vel ta-

lia signa, ut de eo individuo omnibus constet, & censens, d. 11. quest. 3. causam, propter quam si excommunicatus, ac denique ejusmodi scriptura affigetur in loco publico, ut solet communiter fieri, tunc nominatim denunciatio atque ab omnibus vitanda, ut dicitur scriptura, quam Cédulones vocamus, non debet addi picturam, per quam appareat excommunicatus, ut dicitur monent Pius IV. in sua Bulla 563. Bulla. Excommunicatus, circumstantes iudicem, tenentes in manu reos accensos, quos in fine in terram projiciant, quibusque consuevit, declaravit Sacra Congregatio Bulla, c. 62. n. 14.

3. Dixi (regulariter) quia in criminibus, quae ipso jure connexion habent excommunicationem, & crimen sit notorium, non necessarium debet praecedere monitionem, seu citationem, docent non ignobiles Doctores, ut Suar. de Censur. d. 3. sect. 10, n. 18. Alii, alique apud Leand. de Cens. d. 7. q. 11. Ego sum Auctor iudicis, ut semper eam praemitant, tum ad tollendas lites, tum ad majorem securitatem validitatis sententiae.

4. Eodem etiam admonet, ut, si Reus se Tribunali sistat, crimen fateatur, satisfactio nemque offerat, omnino illum non denuntiet; tunc enim non potest secundum Suar. de Censur. d. 3. sect. 10, n. 17. iuste denuntiare, quia totum negotium excommunicationis, quod denuntiationis est in medicinam consummatum. Re. Si ergo ipse illam deponit, injuste amplius exactur, sine iusto excommunicatur de facto ille, cui intempestiva excommunicatio ferenda, si se Ecclesiae humiliter submittat, & pareat, &c.

5. Denique si excommunicatio fuit à superiore iniuste lata in rei veritate, sed iuste secundum allegata, & probata, rei que veritas sciatur ab eo, qui superior committit eam excommunicationem denuntiet, an hic excommunicatio valeat, legere poteris apud Doctores citatos à Leand. de Cens. d. 7. q. 17. & seqq.

§. II. An nominatim Denuntiatus in uno loco sit alibi vitandus?

1. **H**is breviter explicatis, illud iam nunc quaerimus, quod modò secundo loco proposuimus: An scilicet excommunicatus denunciatus in eo loco, verbi gratia, Neapoli, sit hic Panormi, & ubique vitandus? Suppono autem solum in uno loco fuisse denuntiatum. Nam ceterum, quando Episcopus, qui aliquem excommunicavit, denuntiavitque, requirit alios Episcopos vicinos, v. g. ut etiam ipsi eundem denuntient (quam quidem denuntiationem facere hi Episcopi possunt in Diocesis sine necessitate recognolescenti processum, & iustitiam sententiae ab alio Episcopo datae, sed illam iustitiam supponendo, nisi forte impunitam fuisse denuntiationem illam, appareat) & ipsi Vicini Episcopi de facto illum alibi, puta in suis Diocesis denuntient, ibidem debere ipsum vitari, dubium ne sit, quia iam etiam ibi denunciatus est. Porro allatae quaestiones loquax satisfacet enarratio.

Praemittitur occasio scribendi in utramque partem circa quaestionem in titulo propositam, ubi incidit quaestio de Examinatore Synodali per nomen appellatum designato.

2. Vacabat ob Parochi obitum in Diocesi Montegalenensi animarum cura affectum Beneficium, ab Archiepiscopo D. D. Ioane Tortigliola ad Compertorum conspectum de more providendum. Promulgatus ergo consuetis edictis dies affuit, quo examen accurrentium expeditum ad quam expeditionem obeundam, cum examinatores Synodales tres eligere, juxta Trid. sess. 24. c. 18. de Reberet, Archiepiscopus me, qui per eos dies Collegio Montegalenensi, sanè immerito, praeram, tanquam unum ex Examinatoribus per nuntium admonuit, ut confectis lo-

co, id est, in Aula ædium Archiepiscopi cum cæteris duobus convenirent. Præsto affui, sed modeste dixi. Quamvis Rector Collegii Montis regalensis sit in Synodo Examinator Synodalis electus tamen, quia sub nomine appellativo Rectoris, ita is nominatur, non pauci verò Doctores, ut Garf. & Doctores Rotæ mox citandi, quibus addæ Castro Pal. tom. 2. d. 3. de Benef. p. 1. §. 3. n. 8. Thom. Hurt. *resol. moral. p. 2. tr. 12. cap. 1. num. 67.* citantem Filiuc. Mellob. Salgad. Barbofam, dicentemque sic servari Romæ, Dianam p. 1. tr. 6. *resol. 3.* merito contendunt, id illegitimè fieri, dixi (inquam) me ab ejusmodi manere examinandi esse omnino subtrahendum.

3. Confirmabam: Concilium enim Tridentinum non obsecræ sue mentis esse, significat, à consensu Patrum in Synodo confidentium, non sub nomine appellativo, sed profecto sub nomine proprio Examinatores esse designandos. Quid enim, si Rector, Prior, Canonicus pro futuro tempore existentes, indocti nec ad examinandam idonei repellantur; Examinatores (sunt verba Trid. loc. cit.) in Diocesana Synodo proponantur, qui Synodo satisfaciunt, & ab ea probentur. Hæc Concilium. Nulla autem ratione satisfacere quis, & approbari legitimè, idque ad tam difficile, arduumque munus, valebit si prioris ejus doctrina, morum probitas, Ecclesiæque debita fides ignoretur, ut ignoratur certè futurorum olim successorum apta conditio.

4. Ac cognita erit (inquies) à Prælati, vel Superioribus, qui eos in illis dignitatibus, sedibusve constituent; unde scilicet Synodus præfens documentum aptitudinis eorum accipere jam satis potest.

Audio: Sed hoc pacto si non cognoscantur inmediate à Synodo, quam immediatam eorum cognitionem requirere videtur Tridentinum. Præterea à futuris ipsis Superioribus vix aliquando habebitur doctrinæ ratio, simul, & probitatis, simul, & conditionum, quæ pro Examinatoribus requiruntur; siquidem ad gubernandum, vel Canonicatum, similesque dignitates concedendas, diversa prorsus merita considerari solent, ab iis, quæ in Examinatoribus exigi omnino debent.

5. Confirmabam iterum, nam Garfias asserens Doctores Rotæ *part. 1. de Benef. cap. 2. à num. 339.* ex pluribus Rotæ decisionibus probat, designationes has sub nomine Dignitatis, posse quidem comprehendere existentes tempore Synodi in ea dignitate, quippe jam determinatè cogniti; Successores tamen eorum, cum cogniti nequaquam sint, comprehendere non posse.

6. Confirmabam tertio: A Concilio Tridentino disponitur, ut singulis annis Examinatores designentur. At, si sufficit eligere Successores in officiis, ad quid tanta sollicitudo singulis annis designandi? Facile enim possent eligi appellativo nomine, qui jam pro futuro tempore non deficient.

7. Dicit quis: Reprehendendine ergo de imperitia sunt ii Synodales Patres, qui Rectorem Collegii sub nomine appellativo Examinatores renuntiaverunt? Non equidem reprehendo; quilibet enim sibi sapiat, ut velit, & tamen mihi persuadeo, Rectorem eo tempore existentem, quamvis sub nomine appellativo, fuisse à Patribus illis Synodalibus fortasse designatum, qui probè juxta prædictam Gassæ doctrinam ab ipsis cognitus erat, non verò Successorem quemcumque futuro tempore exiturum. Quid si putarunt doctrinam Petri Ledesmae in *summ. 2. part. 7. c. 1. consil. 7.* fuisse universalem pro toto orbe, cum tamen ipse solum docuerit, in Regno Hispaniæ consuetudinem esse receptam sub appellativo nomine hos Examinatores designandi, cuius tamen apud ipsum sit auctoritas: at in nostro Siciliæ Regno; at in Monteregaliensi Diocesi, ne umbra quidem ejusmodi consuetudinis appareat, præter unius ultimæ Synodi designationem, quam sciam, de qua nunc vertitur controversia.

Tu ergo, Amplissime Præsul, ad evitandas saltem lites de illegitima Parochi electione (subjungebam) alium ex Examinatoribus non ambiguis jubeas, oro, pro tua prudentia sustinendum,

8. Annuit: Sed confestim vigilantissimus Vir interrogavit, An saltem possem interire?

Respondi, id minime prohiberi, modò nequaquam ego suffragium feram, sed tamen Examinatorum ratio dumtaxat habeatur, afferturque jussu Castro Pal. & Thom. Hurtadum (eramus enim in loco Bibliothecæ Archiepiscopali contiguo) qui cum essent allati, ostendi Castro Pal. tom. 2. d. 3. de Benef. p. 2. §. 4. n. 5. absolute concedere, cum, qui examinatur Synodalis non est, posse, & examini interesse, & suum suffragium ferre, sed supra trium Examinatorum numerum, Hurtadum *resol. moral. p. 2. tr. 12. cap. 1. à num. 104.* verò probabilius id negare, quia si aliis à tribus sive respondere, sive satisfacere examinandi cogentur, fieret ipsis injuria, cum præsertim à Concilio Tridentino pro forma examinis solum requirantur, ad concurrentium aptitudinem explorandam, tres Examinatores, non plures? Hos, inquam, ostendi, sed ostendi insuper à neutro alegari meram præsentiam alterius, qui examinatur non sit: & quidem merito; id enim, nec formæ examinis substantiali, nec Ari Examinandorum obesse potest.

Approbato consilio, clausisque libris, advocatus est tertius Examinator, atque is post brevem temporis lapsum cum accessisset, confestim de mori, ipso Archiepiscopo præsentem.

9. Et jam duo candidati tantummodo, coram steterunt, alter altero senior, sed uterque Doctor Theologus, uterque virtutibus, ut fama erat, ac probis moribus insignis, quorum ætate junior meus olim fuerat in Theologicis auditor. Examine ergo datum est initium, & ne pluribus relector, moleste distineam, adeo bene, docte, & eruditè, in arduis Theologiæ speculative, & moralis questionibus propositis, uterque se gessit, ut omnes, qui præsentem aderamus, neutri victoriam, sed utrique gloriam eandem concedendam esse censuerimus: iis ergo recedere rantis per jussu ab Aula, quis anteposendis alteri esset, ceptum est, deliberari. Et sine ulla hesitatione eos, & ad amissum in doctrina, & moribus æquales esse tres Examinatores, quæ uno suffragio pronuntiant. Cum autem Concilium Tridentinum præscribat, ut renuntiatis per Examinatores iis, qui idonei judicati fuerint, ex his, Episcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum existimaverit, ipse verò Archiepiscopus, juxta, ac censuerunt Examinatores, æqualiter utrumque aptum esse judicaret, hærebatur incertus, quid tandem statuere deberet. Denique fixis per brevem morulam incogitandi more humi oculis, mox, ut erat summa pietate, ac Religione præditus, iisdem elevatis ad depictam in tabula oppositam parieti affixam imaginem Christi Domini, prosequamur, inquit, examen, & ex Synensium consuetudine, aliquid Theologorum utrique conscribendum imponamus, qui questionem ingeniosius agitaverit, illi palma esto. Nulla mora: concertantibus iterum ad nostrum confessum accitis. Video, inquit Archiepiscopus, vos pares esse in moribus, virtutibus, sapientia: uno verbo dictum, eodignus est utique Beneficio. Quoniam verò quis ex vobis dignior, nondum apparuit, molior questionem Theologicam vobis proponere, ut illam quisque suo Marte separatim conscribat; nam sic, qui in scribendo præcellit, victoria decorabitur: vestro tamen utriusque consensu id præstandum volo; nolo enim à vobis novum hoc experimentum absque vestra omnino libera voluntate reposcere. Annuerunt statim animosi pugnatores, & ad seniores ex Examinatoribus conversus Archiepiscopus: At, inquit, in medium, Pater, moralem aliquam Theologicam questionem, quæ, ut horum stylus, & doctrina emicere facilius possit, diligenti disquisitione sit digna.

Ad hæc eruditus Examinator non diu moratus, sic enodandam difficultatem breviter exposuit: Cum excommunicatus nominatim denunciatus debeat, ut nemo ignorat, à Fidelium commercio repellitur, illud decidi vellem, An denunciatus in uno loco, v.g. Neapoli, sit in loco alio, v.g. Montis regalensi, imò, & ubique in toto Christianorum

stianorum Orbe vitandus. Excepto scriptiois argumento, datum unicuique est instrumentum scribendi, calamus, pagina, atramentum, & præterea nihil, iisdemque sua separata cubicula, quorum ianua in aulam, in qua sedebamus, erant sita, ad semihora, Clepsidram, concessa sunt, nobis interim per suavissimam familiaritatem de variis rebus tenuiorum de more commiserantibus. Sed iam semihora vix elapsa, conscriptam paginam quisque suam nobiles scriptores ad iudices attulerunt, quorum alter, quem *superius* ætate grandiorum esse diximus, sic questionem evolvebat.

Opinio sustinens, nominatum alibi denuntiatum esse hic vitandum, si Denuntiatio hic occulte sciatur.

10. Ut proposita questio radicibus explicetur, duæ sunt recolendæ Sacram Legum dispositiones: Altera habetur in cap. Cum non ab homine, De sententia Excommunicationis. Publicus Excommunicatus (inquit ibi Clementis III.) vitetur publicè, occulte occulte.

Altera habetur in illa celebri Extravagante, Ad evitanda, per quam Concilium Constantiense, post Clementem prædictum, ut notat Avila part. 2. cap. 6. disp. 11. ver. Ex hac consil. sine, concessit fidelibus, ut ij possent communicare cum omnibus excommunicatis quantumcumque publicis, præter excommunicato nominatum denuntiato, & præter publicos Clerici percussores.

11. Sanè, si hæc Extravagans non accessisset, iam iuxta prædictum Clementis III. Capitulum Cum non ab homine, proposita questio enodata prorsus fuisset: dicendum esset, excommunicatum alibi, atque ibid, nominatum denuntiatur, esse hic publicè vitandum, si publicè hic denuntiatio sciatur, esse autem occultè vitandum, si illa hic sciatur occultè, non verò esse hic vitandum publicè. Sed quia, ut dictum est, accessit deinde dicta Extravagans Concilij Constant. videndum erit, an hæc deroget illud Capitulum, necne?

12. Affero tanquam probabilius, à prædicta Extravagante illud Capitulum non fuisse derogatum, atque adeo etiam hodie, excommunicatum, nominatumque alibi denuntiatur, si hic publicè denuntiatio sciatur, esse vitandum, tum publicè, tum occultè, sed, si sciatur occultè, esse vitandum occultè, non publicè. Ita sustinet Avila, de Censur. 2. part. cap. 6. disp. 11. dub. 12. citans Vasquez, Layman, 1. tract. 5. part. 2. cap. 4. num. 3. Hurtadus, de excommuni. num. 28. citans eundem Vasquez. Ratio unica, & satis efficax videtur esse, quia Concilium Constant. concedendo communicationem cum aliis excommunicatis, & excipiendo nominatum denuntiatos, & publicos Clericorum percussores, solum declaravit, hos esse vitandos, non autem alios. At per hanc solam declarationem non apparet, derogasse Capitulum illud Clementis III. Ergo illud erit etiam hodie ad unguem observandum.

13. Confirmatur, quia statim, ac lex legitimè est promulgata, debet ab omnibus observari, si illa sciatur, ergo cum denuntiatio nominatum excommunicati sit veluti lex, per quam indicitur fidelibus, ut ipsi cum illo non communicent, si illa sciatur, debet omnino observari. Si ergo hic illa iam sciatur, licet alibi fuerit facta, hic est observanda; neque enim, qui denuntiatur excommunicatus nominatum, denuntiatur solum pro una diocesi, sed pro toto orbe, quia ubicunque quis invenitur, secum habet, & antequam absolvatur, secum affert, tum excommunicationem, tum nominatum denuntiationem, quasi propria personæ confixam.

14. Hæc confirmatio probare videtur, etiam si occultè hic sciatur denuntiatio, debere denuntiatum hic vitari, etiam publicè: quia eiusmodi denuntiatio semper secum fert suam denuntiationem, ac fideles semper prohibentur excommunicatum denuntiatum vitare: & certè ita primo aspectu, & ex vi excommunicationis videtur. Sed Pia Mater Ecclesia temperavit in dicto cap.

Cum non ab homine, tantum rigorem, ut scilicet publicè hic pro nominato excommunicato, qui pro publicum vitandum, sed benignè addidit, occultum præter duntaxat.

25. Contra hanc meam sententiam duos habeo Doctores unanimes adversus illam, sed inter se non pernitentes enim dicit, lib. 1. resp. mor. quest. 36. cum dicitur, dubit. 2. de Censur. quest. 2. part. 6. §. 2. num. 4. ubi alibi denuntiatur vitandi semper, etiam publicè, tum quia, per illam publicam alibi promulgatam denuntiationem amittit excommunicatus ius iustitiae ad suam famam. Lege Delugo de Inst. d. 14. num. 72. Vnde non tunc, si denuntiationem illam ego occultè sciam, non potest, debetque illum publicè vitare; quod etiam magis faveret ad terrendos alios, dum videtur alibi denuntiatum, ubique semper, etiam publicè, à communibus commerciis excludi. Sed pos huic rationi iam modò respondimus, dum diximus, ita quidem esse ex vi excommunicationis, & denuntiationis: & fateor, ita etiam esse vi iustitiae: non ex perfectione charitatis, quoniam in illa cap. Clementis III. voluit, circa hanc materiam, complecti Pia Mater Ecclesia.

16. Castro Palaus autem de Censur. 2. part. num. 3. contra putat, nullam esse obligationem hic vitandi, si publicè, si occultè illum, qui alibi fuit publicè denuntiat, quando hic occultè sciatur, sed solum, quando sciatur publicè. Id probabile putat Dian. part. 5. in sol. 134. cum alphonso de Leone de Censur. resol. 3. et al. contendens hanc esse opinionem Vasquez, quem citat Avila, & Hurt. pro se modò citatum. Ratio est, inquit Castro Pal., quia post Concilium Constantiense non est vitandus, si eius excommunicatio, seu denuntiatio sciatur occultè, sed solum, quando publicè sciatur; Concilium enim requirit ad obligationem vitandi excommunicatum, ut publicè denuntiatus sit (publicè inquit) non solum respectu loci, ubi fuit publicè denuntiat, sed etiam respectu loci, ubi fideles inveniantur, quod cum vitare debebunt.

17. Verum, nos huic rationi, modò respondimus, dum diximus, Concilium Constantiense solum concessisse communicationem cum aliis excommunicatis, excipiendo nominatum denuntiatos, & publicos percussores, nullam aliam licentiam addidisse.

18. Atque in his advertisti Doctorem diversam sententiam: Convenimus enim omnes, si publicè hic sciatur denuntiatio alibi facta, eiusmodi denuntiationem debere hic publicè repellat: si hic sciatur occultè, Concilium non tendit, absolute debere, etiam occultè, repelli. Castro Palaus absolute docet, tum publicè, tum occultè alibi posse. Nos verò cum Avila limitare dicimus, alibi quidem posse, imò, & debere publicè, occultè autem non debere, nec posse.

19. Hæc habui, Illustrissime Præsul, quæ tam bene artatus tempore, librorumque desituitus auxilio ex ingenij mei imbecillitate promere mammositer potui.

Hic cum plausu lectis, ea, quæ iunior Candidatus extulerat, alta voce legi præceptum est.

Opinio sustinens, alibi denuntiatur non esse hic, nec publicè, nec occultè vitandum, si hic occultè sciatur.

20. In hac controversia, quæ mihi proposita fuisset, sese offerunt sententia. Prima (quam sequitur Bonet na d. 2. de Censur. part. 6. §. 2. num. 48. cum Conital lib. 1. resp. moral. quest. 36. Jasseric, denuntiatum alibi, v. g. Napoli, ubique, atque adeo etiam hic Panormi esse vitandum, non publicè solum, verum etiam occultè ab illis, etiam paucissimis, ad quod fama mortaliter corrumpatur, de illa denuntiatione pervenit. Ratio hanc sciatur.

sententia est, quia per excommunicationem, addita publica denuntiatione, iam amittit excommunicatus ius suae famae. Ergo non est excommunicatus, unde legem prohibentem, nec cum denunciatio communicem, servare non debeam. Excusatio enim esse poterat, ne illum publicè, vel occultè repellendo, offenderem in fama, at in fama non offendo, quia eam iam ipse amisit, ergo repellere possum, & consequenter servare legem, seu prohibitionem prædictam semper, sive publicè, sive occultè compellor.

21. Secunda sententia, quam semper Layman, lib. 1. r. 5. p. 2. c. 4. n. 3. quàmque fateor esse communiorē, distinguit in hunc modum: Facta alibi denuntiatione publica, si hic publicè, ea sciatur, debet eiusmodi denuntiatio publicè, & semper vitari. Si verò ea solum sciatur occultè, debet ab eis, qui eam sciunt, occultè vitari, non publicè. Ratio huius sententiae est, quia in cap. Cum non ab homine, de sententia excommunicationis, præcipit Pontifex, ut publicè excommunicatus, repellatur publicè à Fidelium convicta, occultus verò, occultè. Ergo cum habeamus hanc clarā iuris dispositionem, ea est omnino servanda. Neque obstat, (inquunt huius sententiae sectatores) Decretum Concilii Constantiensis, quod à Mart. Quinto fuit confirmatum, concedens Fidelibus communicationem cum excommunicatis toleratis. Non obstat (inquunt) quia idem Decretum excipit nominatim denunciatis, publicèque Clerici percussoribus: is, de quo loquimur, iam nominatim denunciatus est.

22. Tertia sententia, quam tenet Castropal, alique mox citandi, absolute docet, eiusmodi nominatim denuntiatum alibi, v.g. Neapoli, posse admitti hic ad communionem Fidelium, tum publicè, tum occultè, si denuntiatio sciatur occultè, & non posse, solum, quando sciatur publicè. Ratio est, quia obligatio vitandi, etiam fecerit, excommunicatum, non oritur post Concilium Constantiense ex excommunicatione, sed ex illius notoria denuntiatione, ergo, si hic non est denuntiatio notoria, sed occulta, nullam hic obligationem pariet illum excommunicatum vitandi, at solum pariet, si sit notoria, & publica.

Hæc tres sententiae probabilitatis metam attingunt, tum propter rationes, quibus inniuntur non contemnendas, tum ob gravitatem Doctorum, à quibus defenduntur. Mihi tamen probabilior sit hæc tertia, quam Castropal, d. 2. de cens. p. 4. n. 9. Diana etiam probab. vocat p. 5. r. 9. c. 134. Alphons. de Leone de cens. recoll. 3. n. 148. contendens hanc sentent. Valquez, quem contrarij ad se trahunt, alique sequuntur.

23. Confirmo autem sic primò, quia hæc conformior est Concilio Constantiensi volenti, Fidelibus timoratis benignè favere.

24. Confirmo secundò, quia in ipsis verbis Concilij is sensus non obscure indicatur: *Nemo* (sunt verba Concilij) *teneatur abstinere à communicatione cum excommunicato, nisi sententia, seu excommunicatio fuerit à Iudice promulgata, vel denunciata specialiter, & expresse.* Cum enim illud (Publicata) duplicem sensum habere possit. Primò, absolute, id est, nisi fuerit immediate à Iudice publicata in loco tandem aliquo. Secundò, respectivè, ad est, nisi comparatione illius loci, ubi exhibenda est vitatio, publicata, mediante fama, vel aliquo simili modo, in illo loco fuerit. Cum, inquam, duplex is sensus haberi possit, atque uterque aptari valeat Decreti verbis, æquius erit, eligere hunc posteriorem sensum Fidelibus faventem, quibus favere principalis intentio Concilij in eo Decreto fuit. Sane ex sententia Valquez, de Euchar. d. 211. c. 5. n. 45. leges, quæ obscuram habent interpretationem, possunt bene, etiam ad praxim, intelligi secundum sensum, qui probabiliter attribui potest illi legi. At negari non potest, posteriorem hunc sensum attribui probabiliter posse verbis prædicti Concilij ergo, &c.

25. Confirmo tertio, ex paritate cum notorio Clerici percussore, quam sic explico: Avila, de censur. 2. p. cap. 6. d. 11. dub. 12. qui tamen nobis in prædictis est contra-

rius, probabile iudicat percussorem Clerici notorium in una Civitate, v.g. Neapoli, & in alia, v.g. hic Panormi occultum, non esse hic vitandum, nec publicè, nec occultè. Et ratio est, quia ex Durando, & Paludano, quando quis est publicè excommunicatus in uno loco, non debet censeri publicè excommunicatus in alio. Id, quod probat Avila, Primò, quia post Constantiense, ut percussorem hunc teneat vitare, requiritur, quod sit notorius percussor, sed hic ubi occultè scitur, non est notorius percussor, ergo, &c.

Secundò, quia hæc supponitur esse notorietas facti: Ergo, ubi factum, id est, percussio est occulta, non poterit dici notoria percussio, & consequenter, nec ille dici notorius percussor, atque adeo, nec vitandus. Quare, ut sit, teste Leand. d. 1. §. de excomm. q. 3. vitandus, debet fama publica constare, illum percussisse Clericum, & item notoriè percussisse.

26. Hæc ex Avila. Ex quibus sic colligo: Concilium Constantiense in percussore requirit notorietatem facti, ad obligandum Fideles, ut illum repellant; unde Avila probabile putat, percussorem alibi publicum, sed hic occultum, non esse hic, nec publicè, nec occultè repellendum, ergo valde verosimile est, ut idem Concilium etiam in denunciato, requirat hic publicitatem denuntiationis, ut hic sit repellendus. Probatur consequentia, quia æqualiter Concilium statuere videtur de utroque casu, cum æquè velit à Fidelibus occasionem tollere scrupulorum.

27. Confirmo quartò, inducendo alio modo paritatem eandem ductam à percussore prædicto. Nam post dictum Concilium non teneor vitare percussorem Clerici, nisi, quando nulla potest eiusmodi delictum tergiversatione celari, seu excusari, ergo valde conforme dicto Concilio erit, si idem dicamus de eiusmodi alibi denunciato, hic enim aliqua tandem ratione, seu probabilitate potest excusari. Et sanè nonnulli Doctores tenent, legem etiam Pontificiam, quamvis Romæ publicatam, non obligare in aliis Provinciis, vel Diocesis, nisi ibi illa publicetur: quæ opinio, quando in constitutionibus Pontificis non additur Clausula: *Ut publicata Roma intelligatur in omnibus locis promulgata*, satis probabilis ab aliquibus, ut Farin. frag. p. 1. v. Constitutio, n. 656. Sæ. Navar. Abbate, Medina apud Castropal, tom. 1. r. 3. d. 1. part. 12. num. 1. existimatur; tamen si fatear à Castropal, loc. cit. Azor. part. 1. lib. 5. cap. 3. q. 3. circa medium, aliisque multis, & ab aliis improbabilem existimari. Ab his ergo sustinentibus, eam sententiam esse probabilem, dici poterit, in casu nostro occultum hic, quamvis alibi denuntiatum, excusari, ut non sit hic vitandus, quia eius denuntiatio, quæ æquivaleret legi, nondum est hic publicata; publicetur ergo illa per iudicis sententiam, vel immediate ab ipso, suisve Ministris, vel certè, ut dictum est, ab ipsa fama, vel alio modo, & tunc sine dubitatione, ex obligatione erit ille vitandus. Adde, posse etiam excusari ab Auditoribus supra allatis, qui sententiam nostram hanc diserte sequuntur.

28. Confirmo quintò, quia excommunicatus quomodocunque vitandus, ubi est occultus, est innocens, ergo habet ius petendi quamcumque rem externam, & consequenter nemo tenebitur illam ei denegare, adeoque nec tenebitur etiam in occulto illum vitare. Ita Leander d. 15. de excomm. q. 56. alios citans.

Ad rationes adversariorum facile respondeamus: nam ad rationem primæ sententiae inductam à diffamatione, concedo, diffamantem hic eos, quorum fama alibi maculata est, non peccare contra iustitiam, sed, tacendo interim, an tunc contra charitatem peccetur, dicimus, piè credendum esse, Concilium Constantiense voluisse adherere perfectioni charitatis, quæ Fideles promoveat ad contemenda, quantum ex nobis fieri potest, proximorum delicta, etiam aliàs publica, iuxta Sancti Pauli pronuntiatum: *Charitas operit multitudinem peccatorum.*

29. Ad rationem secundæ sententiae dicentis, debere servari

servari ius. *Cum non ab hom. de sent. & excomm.* disponens, ut publicus excommunicatus publice vitetur; occultus, occulte, iam patet ex dictis responsio manifestat. Huius enim legis dispositio satis probabiliter limitata, & mitigata fuit à Concilio Constantensi, ut dictum est.

30. Hæc pro angustia temporis, quo propositam difficultatem ex temporario stylo percurrere iussus sum, minus eruditè composita, boni consuleret, dignetur, Antistes amplissime.

Concertationis finis.

31. Hæcenus Dissertatio Theologi iunioris, & Auditoris olim mei, nam fortasse, quia mei, mihi eruditior vita est, animoque insedit gravior. Nec tamen minus doctam censui Senioris communiori sententiæ innixam disputationem, (nam censeo cum Leandro d. 13. de excomm. quest. 56. utramque opinionem esse probabilem) & nisi iunioris urbanitas licet diremisset, incerti adhuc, cuiusnam Beneficium concedendum esset, ego, & examinatorum confellus ambigeremus. Nodus ergo fabulæ sic dissolutus est:

32. Vbi lecta est utriusque conscriptio, & nutibus, plausibusque, ut videbatur, æquè probata, antequam è loco concertationis discederent, ut iis absentibus liberiora concurrerent suffragia, Theologus iunior, se aliquid velle in medium afferre, significavit, atque annuente Antistite, sic exorsus est:

Illustrissime Præsul, absoluto iam examine, ad quod accedere, valide me rationes non moverunt modò, sed coegerunt, còque à me (quod Summo Deo immortales sint gratia) ut ex humanissima horum omnium approbatione conicio, non infeliciter exacto, oro dominationem vestram, ut Beneficium, de quo est contentio, per familiarium huic meo concertatori, quem ab infantia semper sum veneratus, meo iuri, quodcumque illud sit, cedente, liberrimè concedat. Ego iunior, hic ætate Senior: Ego Patrimonium aliquantulo locupletius possideo, hic aliquantò sentius. Ego, ut cætera omitam, experientia ipso minor, longè maior ipse. Vnum mihi fatis erit, superque, si amplissima dominatio vestra mei non immemor, primo vacante non dissimili Beneficio, illud præster, quod eiusdem Dominationis vestræ prudentia, atque humanitas gerendum esse, dictaverit.

O verè nobilem animum (erat enim, & sanguine, & genere præclarus): exclamavit, his auditis, Archiepiscopus, & conferatur (inquit) Parochiæ ministerium amico, sed ne tibi sola spes, quæ fallax esse consuevit, ablandiatur, quandoquidem universi iuris mei Vicarium propediem Roman legatus sum, te nunc in eius muneris locum substituo, optata nostra, in ærum, dum ille redit, promovebit Deus. Plausum dedimus ad hæc, quotquot ibi aderamus omnes: Ille ergo Beneficio auctus, hic novo munere decoratus, cum gratias bono Antistiti egissent, læti discessere, Examinatorumque confellus, felici omine dissolutus est.

§. III. Quidnam præstet certitudinem moralem, quod quis sit excommunicatus vitandus, vel denunciatus?

1. **EX** omnium sententia ad obligandos Fideles, ut excommunicatum à sua communicatione repellant, requiritur certitudo moralis, quod quis sit excommunicatus vitandus, hoc est, quod sit denunciatus publicè, vel publicus percussor Clerici, & quod non fuerit absolutus. Hæc ergo in præsentia sunt aliquantò distinctius explicanda.

1. Dico primò, si sit probabile, aliquem esse excommunicatum vitandum, & item probabile non esse, posse à te illum vitari, & posse non vitari, quia potes alterutrum ex his probabilitatibus amplecti. Quod si sit probabile illum esse excommunicatum vitandum, sed

nulla probabilitas appareat, illum talem non esse, tunc certè is à te debebit, quia in materia, hæc dicitur à te certitudo moralis.

3. Dico tamen secundo, ad expellendum excommunicatum à iudicio, concludenter esse probandum communicationem, & denuntiationem, nec satis esse probabilem, seu verisimilem, ita enim dicitur cap. 1. de excomm. in 6.

4. Dico tertio: Quid si, facta morali diligentia, (quæ omnino facienda est) remaneat negativè dubium. An primò, quis sit excommunicatus, An secundo, sit denunciatus, An, tertio, sit ab excommunicatione vitandus absolutus?

5. Respondeo, in primo, & secundo casu non obligaris illum vitare, quia possidet tua libertas. *Leg. qui in hanc rem dixi lib. 1. in Decal. cap. 3. §. 7. vers. Confessio.* Excipit Suarez, Lezana, Avil. apud Caltrapol. l. 1. c. 1. alique, nisi agatur de aminatione, vel receptatione Sacramentorum, de qua re nos lib. 1. Decal. cap. 3. §. 4. num. 20. In tertio, obligaris, quia tunc possidet tuam potestatem, excommunicatio vitanda. Absolutio autem est dubia.

6. Dico quarto: Vndenam haberi possit prædicta certitudo moralis, quod quis sit excommunicatus, denunciatus nominatim?

Respondeo, habetur primò, à fama publica, quæ fit à viris fide dignis orta. Secundo, à testimonio duorum, trium fide dignorum, asserentium, hanc esse denuntiationem. Tertio à testimonio Parochi, offerentis inter communicationis, & denuntiationis, secus, si is solus voce testaretur: quia uni testi, quamvis digno non liceat credere, quamvis possim. Addo, uni testis licet dignus non esse fidem habendam, quando agitur de gravi alio rursus præiudicio.

7. Quæ dicta sunt proportionaliter applicata ad certitudinem, quæ requiritur, ut percussor publicus Clerici à te, qui eiusmodi percussioni non adfuit, vitandus sit.

8. Dico quinto: Vndenam habeatur similis certitudo, quod quis, si fuerit excommunicatus vitandus, tamen sit absolutus?

9. Respondeo, ex similibus testimoniis, quæ in modò indicavimus. Quare moralem certitudinem abolitionis præstabit tibi, Primò, eadem fama publica. Secundo, idem testimonium duorum, vel trium, in d. h. sufficiet testimonium unius fide digni, iam enim dixi, non fide digno me posse fidem habere, multò magis in casu, de quo loquimur, in quo agitur de favore. Tertio, debet ipsius excommunicati, si alias, spectata conditione personæ, & negotij, prudenter ipsi credi potest. Quarto, aliquem tempus, ipsumque, cum sit timorata confessio, se, ut non excommunicatum gerere.

10. Dico denique sexto, Quid, si certò sciam ex confessione Sacramentali, te esse excommunicatum vitandum tunc, vel debeo te vitare?

Respondeo, cum Suar. Avila, Bonac. Delugo, alique cit. à Leand. de Pen. tr. 5. d. 10. §. 12. Quamvis, si à te contra Confessionem sciam, vitandum te esse, debeam vitare, quia tuum testimonium facit mihi moraliter certum tuam excommunicationem; tamen, si id sciam, tu in confessione, nullo modo possum te vitare, neque in publico, neque in occulto, quia, ut alibi dixi, nunquam possum uti scientia habita in confessione in incommunicatum Penitentis. Quicquid ergo distinguat Leand. ibid. de rebus d. 15. de excomm. q. 48. qui dicit, te posse vitare, non in publico, sed in secreto, licet ad id non tenearis, absolute enim dico, nunquam te posse.